

REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE

Številka: U-I-125/95-3

Datum: 7.3.1996

S K L E P

Ustavno sodišče je v postopku za preizkus pobude Tinca Vidmar iz Ljubljane na seji dne 7. marca 1996

s k l e n i l o:

1. Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti 10., 11. in 125. člena Zakona o notariatu (Uradni list RS, št. 13/94, 48/94 in 82/94) in Odredbe o številu in sedežih notarskih mest (Uradni list RS, št. 40/94 in 8/95) se zavrne.

2. Pobuda za oceno ustavnosti drugega odstavka 107. člena Zakona o notariatu se sprejme.

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Pobudnica izpodbija določbe 10., 11. in 125. člena Zakona o notariatu (v nadaljnjem besedilu: ZN), ker meni, da je zakonodajalec z določitvijo omejenega števila notarskih mest preprečil, da bi svoboden poklic notarja izvrševali vsi, ki izpolnjujejo pogoje za opravljanje tega poklica. Iz istih razlogov naj bi bila v nasprotju z Ustavo tudi Odredba o številu in sedežih notarskih mest. V nasprotju z načelom pravne države naj bi bila določba, da se za razpisano delovno mesto notarja imenuje oseba, ki delo opravlja kot svoboden poklic, pri čemer naj bi Zakon zahteval, da se po izvedenem postopku izbire sklene delovno razmerje. Z določitvijo števila notarskih mest ter z obveznostjo strank, da morajo določene javne listine o pravnih poslih sestaviti notariji, je zakonodajalec po mnenju pobudnice določil monopolen položaj notariata, čeprav naj bi bila ta služba po finančnih in davčnih predpisih urejena kot pridobitna dejavnost.

2. Notarske pristojbine bi morale biti zajete v proračunih, ker naj bi bile v pravni državi pristojbine javnih služb prihodek države. Javno pooblastilo, ki ga z zakonom lahko dobijo posamezniki za opravljanje določene javne službe, po mnenju pobudnice ne daje pravice pobirati pristojbine za svoj račun.

Zato naj bi bila v nasprotju z ustavnim načelom uresničevanja javnih financ določba drugega odstavka 107. člena ZN, ki dovoljuje, da notarsko tarifo predpiše notarska zbornica. Takšna zakonska določba naj bi imela hude materialne posledice za državo zaradi zmanjšanja proračunskih prihodkov.

3. Pobudnica utemeljuje svoj pravni interes za izpodbijanje določb s tem, da se je prijavila na razpisano prosto notarsko mesto, pri čemer od Ministrstva za pravosodje ni prejela nobenega obvestila glede obravnavanja njene prijave. Predlaga, da Ustavno sodišče pobudo za začetek postopka ustavnosti sprejme.

B.

4. Ustava v določbi drugega odstavka 137. člena opredeljuje notariat kot javno službo, ki jo ureja zakon. Z Zakonom je urejena funkcija te javne službe in način njenega izvrševanja.

Notariat izvršujejo po zakonu notarji kot svoboden poklic, vendar je njegova svoboda zakonsko omejena prav zaradi tega, ker gre za izvrševanje javne službe. Notar podeljuje listinam in pogodbam, ki so mu predložene v skladu z zakonom, avtentičnost, kar je njegova glavna funkcija. Notar ne ravna le v interesu ene stranke, ampak v javnem interesu varnosti pravnega prometa.

Zaradi tega je ta dejavnost takšnega pomena, da ji je že sama Ustava pripisala značaj javne službe. Razloge, zaradi katerih so dopustni posegi v izvrševanje svobodnega poklica notarja, je Ustavno sodišče že navedlo v svoji odločbi št. U-I-344/94 z dne 1.6.1995 (Uradni list RS, št. 41/95), zato se nanje v tej zadevi v celoti sklicuje. To so tudi razlogi, zaradi katerih je zakonodajalec lahko določil omejeno število notarskih mest in pri tem ni kršil načela enakosti pred zakonom. Pri tem ne drži navedba pobudnice, da se notar prijavi na razpisano delovno mesto in po izvedenem postopku izbire sklene delovno razmerje.

Kandidati za notarje se prijavijo na razpisano prosto mesto notarja in kandidat, ki je izbran, je imenovan za notarja. Notar ne sklene delovnega razmerja, ampak gre za javnopravno razmerje, za izvrševanje javne službe, ki bi jo lahko država izvrševala tudi sama, lahko pa njeno izvrševanje prenese na posameznika, kakor je storila pri notarjih in kakor na primer lahko stori pri tako imenovanih koncesioniranih javnih službah. Prenos javnega pooblastila za izvrševanje javne službe na notarje je v primeru notariata izveden že z zakonom, pristojnost in s tem pravico za njegovo izvrševanje pa posamezen notar pridobi z aktom o imenovanju kandidata na notarsko mesto oziroma, v skladu z zakonsko ureditvijo po dani prisegi (17. člen ZN) z dnem, ki je določen za začetek poslovanja notarja. Določbe 10. in 11. člena ZN zato niso v nasprotju niti z načeli pravne države niti z ustavno pravico do svobodnega izvrševanja poklica, kakor zatrjuje pobudnica.

5. Določba 125. člena ZN je prehodna določba, s katero je bil omogočen začetek dela notariata, kajti z uveljavitvijo ZN je bil notariat uveden kot nova institucija v slovenski pravni sistem.

Pobudnica ne navaja posebnih razlogov, zaradi katerih naj bi bila ta določba v neskladju z Ustavo, kolikor pa se zatrjevana neskladnost nanaša na omejitev števila notarjev, pa so navedbe v zvezi z njo neutemeljene iz razlogov, navedenih v prejšnji točki obrazložitve. Enako velja tudi za določbe Odredbe o številu in sedežih notarskih mest, kolikor zadevajo vprašanje omejenega števila notarskih mest.

6. Glede na navedeno pobudničine navedbe v zvezi z določbami 10., 11. in 125. člena ZN niso utemeljene, zato je bilo treba pobudo v tem delu zavrnilo. Morebitne napake, storjene v posameznem postopku izbire notarja, ne morejo biti predmet postopka za preizkus te pobude, zato se Ustavno sodišče z njimi tudi ni ukvarjalo. V delu, v katerem pobudnica izpodbija drugi odstavek 107. člena ZN, po katerem Notarska zbornica določa tarifo o nagrajevanju notarjev v soglasju z ministrom, pristojnim za pravosodje, pa je Ustavno sodišče pobudo sprejelo in začelo postopek za oceno ustavnosti navedene določbe.

C.

7. Ustavno sodišče je ta sklep sprejelo na podlagi drugega in tretjega odstavka 26. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 15/94) v sestavi: predsednik dr. Tone Jerovšek in sodniki dr. Peter Jambreč, mag. Matevž Krivic, mag. Janez Snoj, dr. Janez Šinkovec, dr. Lovro Šturm, Franc Testen, dr. Lojze Ude in dr. Boštjan M. Zupančič. Sklep je sprejelo soglasno.

P r e d s e d n i k :
dr Tone Jerovšek